

PROGRAM MENTORINGU EUROPE GOES LOCAL W POLSCE

W opisie programu możesz natknąć się na poniższe sformułowania – oto krótkie wyjaśnienia, które zaczerpnęliśmy z publikacji [“Polityka młodzieżowa w Polsce. Encyklopedia Komisji Europejskiej Youth Wiki, tom 1”](#) oraz [Rekomendacji Rady Europy CM/Rec\(2017\)4](#).

Polityka młodzieżowa – działania, strategie i programy tworzone przez samorządy terytorialne, mające na celu wspieranie rozwoju, aktywności i dobrostanu młodych ludzi i osób pracujących z młodzieżą. Politykę młodzieżową rozumiemy szeroko – czasem dotyczy ona wyłącznie wolnego czasu młodych osób poza szkołą lub rozwoju obywatelskiego, czasem dotyczy również komunikacji publicznej i rozwoju oferty mieszkaniowej dla młodych osób. W ramach tego programu mentoringowego będziemy wspierać tworzenie polityk młodzieżowych zgodnych z misją inicjatywy Europe Goes Local a więc ze spojrzeniem na młodzież przez pryzmat zadań i wyzwań samorządów lokalnych oraz z priorytetem na rozwój standardów pracy z młodzieżą.

Praca z młodzieżą (ang. Youth work) – to różnorodne działania społeczne, kulturalne, edukacyjne prowadzone **z, dla i przez** młodych ludzi, indywidualnie lub w grupach. Opiera się na dobrowolnym udziale i uczeniu się pozaformalnym, wspiera aktywne uczestnictwo młodych w życiu społeczności i procesach decyzyjnych.

Miejsca młodzieżowe (pod różnymi nazwami: przestrzenie, ośrodki, kluby) – miejsca, w których młodzi ludzie mogą czuć się swobodnie i bezpiecznie a także będą mogli realizować swoje pasje i rozwijać talenty. Czasem to miejsca, w których młodzi ludzie mogą uczestniczyć w zajęciach dodatkowych, rozwijać zainteresowania, otrzymywać wsparcie lub angażować się w działania społeczne. Czasem to po prostu miejsca, gdzie młoda osoba może przyjść spędzić czas “po swojemu”.

Pracownik młodzieżowy (lub osoba pracująca z młodzieżą, ang. youthworker) – to osoba realizująca działania na rzecz młodzieży, współpracująca z nią w ramach instytucji, organizacji oraz grup lub osoba wykonująca zawód pracownika młodzieżowego. Pracownicy młodzieżowi są wszędzie tam, gdzie można spotkać młodych ludzi. W zależności od przyjętej definicji pracownikami młodzieżowymi są nauczyciele/ki, trener prowadzący zajęcia dodatkowe w lokalnej organizacji pozarządowej, pracowniczka ośrodka pomocy społecznej która pracuje z młodymi osobami.

Możesz pogłębić swoją refleksję dzięki Europejskiej Karcie Lokalnej Pracy Młodzieżowej, dostępnej w różnych językach na stronie www.europegoeslocal.eu/home

1. Założenia i cele programu mentoringu Europe Goes Local (EGL) w Polsce

Idea programu mentoringu EGL w Polsce została oparta o Europejską Kartę Lokalnej Pracy z Młodzieżą (w wersji angielskiej dostępna [tutaj](#)), czyli o dokument, w którym można odnaleźć konkretne wytyczne odnoszące się do działań jakie należy podjąć, aby opracować i utrzymać wysoką jakość w lokalnej pracy z młodzieżą.

Zapisy ww. karty stały się inspiracją do powstania międzynarodowej inicjatywy [Europe Goes Local](#) (EGL). EGL jest to europejski projekt współpracy mający na celu rozwijanie i wzmacnianie lokalnej pracy z młodzieżą.

Pilotażowy program mentoringu EGL w Polsce powstał z myślą o polskich gminach, których jednym z celów rozwojowych jest kształtowanie przyjaznej i opartej o współpracę z młodymi ludźmi polityki młodzieżowej.

Jednym z głównych celów programu mentoringu EGL jest wsparcie samorządów w opracowaniu strategii rozwoju lokalnych polityk młodzieżowych lub innych dokumentów wpierających rozwój młodzieży w gminie (np. lokalne standardy pracy z młodzieżą czy programy wspierające pracowników młodzieżowych). Rodzaj zaproponowanego wsparcia będzie wynikać z poziomu rozwoju danej gminy w obszarze realizowanej przez nią polityki młodzieżowej oraz z przeprowadzonej diagnozy potrzeb.

Celem pilotażu (i kolejnych edycji programu) jest również **budowa sieci EGL w Polsce**, to znaczy platformy współpracy gmin dużych i małych, które strategicznie rozwijają swoją ofertę dla młodych i standardy pracy z młodymi osobami.

Rozwój, jaki gmina zaplanuje w obszarze działań na rzecz rozwoju polityki młodzieżowej na szczeblu lokalnym w ramach EGL w dużej mierze będzie zależeć od:

- zaangażowania decydentów gminnych w realizację procesu programu mentoringu EGL;
- wniesionego przez gminę własnych zasobów (np. rzeczowych, osobowych) w realizację celów postawionych sobie w ramach mentoringu;
- wielkości samej gminy - z założenia program mentoringu EGL ma wspierać mniejsze samorządy, które nie dysponują znacznymi zasobami po które mogą sięgać, w przeciwieństwie do dużych miast, i tych które mogą otrzymać środki na rozwój tego obszaru z innych źródeł.

Jednocześnie warto podkreślić, że udział gminy w programie mentoringu EGL **nie wymaga od samorządów żadnych nakładów finansowych**. Działania realizowane w ramach programu są bezpłatne, a efektem dodatkowym udzielonego wsparcia będzie szeroko rozumiany rozwój gminy w prowadzonej na jej obszarze w polityce młodzieżowej i pracy z młodzieżą.

Założenia programu są zgodne z polskim prawodawstwem dotyczącym kształtowania polityki młodzieżowej tj.:

- Aktywizacją młodzieży w samorządach, w tym aktywizacją samorządów uczniowskich i studenckich oraz młodzieżowych rad gmin.
- Włączenia organizacji młodzieżowych w życie publiczne, w tym zachęcanie samorządów lokalnych do tworzenia przyjaznych warunków dla powoływania NGO na ich terenie i wspierania ich rozwoju oraz zacieśniania wzajemnej współpracy.
- Wzmocnienie kompetencji organizacji młodzieżowych i ciał dialogu młodzieżowego, w tym tworzenie i aktywacja rad młodzieżowych, jako organów doradczych dla samorządów lokalnych oraz innych organów zrzeszających młodych ludzi.

Jakie korzyści płyną dla gminy z udziału w programie mentoringowym EGL?

- realne wsparcie (dopasowany mentoring, udział w szkoleniach) w opracowaniu gminnej polityki młodzieżowej lub lokalnych standardów pracy z młodzieżą – spójnych z Europejską Kartą Lokalnej Pracy z Młodzieżą;
- możliwość rozwijania partnerstw lokalnych i międzynarodowych z innymi samorządami;
- promocja i upowszechnianie rozwoju polityki młodzieżowej w Polsce, wzmocnienie dialogu między zainteresowanymi stronami lokalnej pracy z młodzieżą;
- dodanie wymiaru europejskiego do lokalnej pracy z młodzieżą;

2. Dlaczego to robimy?

W polskim ustawodawstwie nie sposób wskazać jednego oficjalnego dokumentu skupiającego się na potrzebach i prawach młodych ludzi albo regulującego kwestie z nimi związane. **Poszczególne samorządy w Polsce tworzą własne dokumenty i strategie rozwoju polityki młodzieżowej – jest ich coraz więcej i cieszą się wzrastającą popularnością** (takie strategie działają już m.in. w [Warszawie](#), [Lublinie](#), [Poznaniu](#), kolejne tworzone są m.in. w [Kielcach](#)).

Podstawą do prowadzenia polityki młodzieżowej w Polsce są m.in. następujące dokumenty:

1. Projekt Strategii Rozwoju Polski do 2035 r. - projekt średniookresowej strategii rozwoju kraju do konsultacji publicznych, w której wprost znajdują się cele rozwoju krajowej polityki młodzieżowej.

2. Zarządzenie nr 4 Prezesa Rady Ministrów z dnia 26 lutego 2025 r. w sprawie koordynowania przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania działań z zakresu polityki młodzieżowej, które jest podstawą do podejmowania strategicznych działań w tym zakresie przez Ministra Edukacji. Określa współpracę z innymi państwami oraz z instytucjami Unii Europejskiej i Rady Europy, jako jeden z wymiarów koordynowania polityki młodzieżowej w kraju.
3. Załącznik do uchwały nr 159/2022 Rady Ministrów z dnia 19 lipca 2022 r. opisujący założenia Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022–2033, który przyczynia się do wzrostu zaangażowania młodzieży i młodzieżowych organizacji pozarządowych w życie publiczne. Program obejmuje trzy priorytety merytoryczne: aktywizacja młodzieży w samorządach, organizacje młodzieżowe w życiu publicznym, wzmocnienie kompetencji organizacji młodzieżowych.
2. Strategia Unii Europejskiej na rzecz młodzieży na lata 2019–2027 oparta na trzech podstawowych filarach – Engage (Angażuj), Connect (Łącz) i Empower (Wzmacniaj) – i której jednym z celów jest rozwijanie umiejętności obywatelskich młodych osób i ich poczucia przynależności do społeczeństwa oraz Unii Europejskiej.
3. Strategia Rady Europy dla sektora młodzieży 2030 - strategia została ogłoszona przez Radę Europy 22 stycznia 2020 r. i stawia sobie za cel ożywienie pluralistycznej demokracji poprzez zwiększenie uczestnictwa młodzieży w demokratycznych procesach.

Dobrze przygotowany dokument strategiczny dotyczący działań na rzecz młodzieży powinien być oparty o diagnozę potrzeb osób młodych lub być opracowany podczas konsultacji społecznych we współpracy z zainteresowanymi młodymi mieszkańcami i mieszkankami gminy bądź miasta. Nie jest to proces łatwy a samorządy terytorialne często nie mają w Polsce wydzielonych środków na takie działania partycypacyjne i badawcze. Obecnie w Polsce możemy wyróżnić dwa typy samorządów, te które już prowadzą szeroko zakrojoną politykę młodzieżową (najczęściej są to największe polskie miasta) i te, które dopiero zaczynają swoją drogę w tym obszarze. Jednym z celów prowadzonej przez FRSE inicjatywy EGL w Polsce jest rozwój polityk młodzieżowych i pracy z młodzieżą właśnie w tych gminach, które stawiają pierwsze kroki w tym obszarze. Program mentoringu to proces, który rozwija dostępne w samorządach lokalnych zasoby i prowadzi do odkrycia potencjału jaki jest w samorządzie do prowadzenia aktywnej polityki młodzieżowej.

Diagnoza prowadzonej w Polsce polityki młodzieżowej wskazuje na potrzebę jej rozwoju w oparciu o działania spójne i ukierunkowane na potrzeby osób młodych szczególnie w mniejszych gminach i miastach. Mniejsze samorządy, które dopiero planują rozpocząć działania w obszarze polityki młodzieżowej będąc w procesie programu mentoringu zapoznają się narzędziami służącymi do ich opracowania.

4. Warunki udziału w programie mentoringu EGL.

Pilotażowy program EGL Poland zakłada w pierwszej edycji udział maksymalnie dziesięciu gmin. Formalnym kryterium wejścia do pilotażowego programu EGL w Polsce będzie:

- Wypełnienie aplikacji zgłoszeniowej EGL dostępnej na stronie internetowej: <https://www.salto-youth.net/> do dnia 14 listopada;
- Deklaracja wdrażania w życie zasad i standardów zawartych w Europejskiej Karcie Lokalnej Pracy z Młodzieżą (tj. [European Charter on Local Youth Work](#)) przez przesłanie zgłoszenia i akceptację zasad programu mentoringowego.

Diagnoza potrzeb samorządu dotycząca polityki młodzieżowej odbywa się na podstawie złożonej aplikacji. Samorząd, odpowiadając na pytania zawarte w formularzu, dokonuje analizy swoich celów i osiągnięć w obszarze realizowanej polityki młodzieżowej, bądź jej braku. Formularz zgłoszeniowy zachęca samorządy do refleksji na temat standardów jakości lokalnej polityki młodzieżowej w gminie.

W programie mentoringu wezmą udział gminy gotowe na prawie roczną pracę w ramach przygotowanego procesu rozwojowego.

Do udziału w programie mentoringu każdy samorząd powinien:

- wskazać co najmniej **2 pracowników urzędu**. W gronie tych osób powinien być decydent tj. osoba zarządzająca w gminie (prezydent, burmistrz, wójt) oraz pracownik odpowiedzialny za prowadzenie polityki młodzieżowej w samorządzie, czyli wyznaczony przez decydenta gminy **koordynator**.
- wykazać partnera społecznego (NGO, instytucja, sołectwo), z którym współpracuje lub chciałby podjąć współpracę na rzecz młodzieży lub zadeklarować chęć do podjęcia tego typu współpracy podczas trwania mentoringu.

Proces naboru samorządów do programu jest otwarty i dostępny dla każdej gminy, która zgłosi się udziału w programie mentoringu EGL. Zastrzegamy sobie możliwość wyboru maksymalnie 10 gmin. Pozostawiamy sobie również możliwość rozmów rekrutacyjnych oraz tworzenia listy rezerwowej.

Pierwszeństwo udziału w pilotażowym programie mentoringu będą mieć podmioty, które już aktywnie działają w ramach sieci współpracy EGL w Polsce. Są to gminy, które do tej pory aktywnie uczestniczyły w wydarzeniach realizowanych w ramach sieci EGL. Nabór na każde wydarzenie organizowane w ramach inicjatywy EGL był otwarty i każdy zainteresowany samorząd mógł wytypować swoich przedstawicieli do udziału w wizycie studyjnej, laboratorium projektowym, czy konferencji. Nie wyklucza to udziału w programie monitoringu samorządów, które do tej pory nie brały udziału w wydarzeniach organizowanych w ramach inicjatywy EGL.

Czym w praktyce możesz zająć się w ramach programu mentoringowego?

(wybór działań będzie zależał od przeprowadzonej diagnozy)

- zaprojektowanie procesu partycypacyjnego i badawczego wokół powstawania lokalnej polityki młodzieżowej,
- przygotowanie cyklu szkoleń dla pracowników młodzieżowych w gminie oraz stworzenie systemu ich doceniania i rozwoju kompetencji,
- wypracowanie nowego podejścia do funkcjonowania młodzieżowej rady gminy – wzmacnianie jej samodzielności, przekazywania kompetencji i współpracy,
- opracowanie nowego narzędzia partycypacji młodzieżowej na poziomie gminy (np. młodzieżowego budżetu obywatelskiego) wraz z bardziej systemowym podejściem do współdecydowania przez młodych,
- wyznaczenie wspólnie z młodymi osób przestrzeni na nowe miejsce młodzieżowe i wsparcie w zaprojektowaniu jego funkcjonowania.

... i wiele innych systemowych działań!

5. Plan działań według programu mentoringu EGL w Polsce.

Szczegółowe zapisy indywidualnego programu mentorskiego zostaną przekazane gminom po przyjęciu do programu mentoringu EGL Poland.

Podczas projektu uczestnik będzie mógł opracować własny plan wzmocnienia lokalnej pracy z młodzieżą w swoim samorządzie, otrzyma wsparcie i porady od swojego mentora i zespołu EGL w Polsce.

Poglądowy plan działania w ramach programu mentoringu EGL:

1. Spotkanie organizacyjno-informacyjne (online) dla samorządów zakwalifikowanych do programu mentoringu z mentorami (trenerami) i zespołem EGL. Przedstawienie planu działań przewidzianych w ramach programu (2 godziny). Przewidywany termin spotkania: 25 listopada 2025 r.
2. Spotkania online, jedno w miesiącu, pomiędzy mentorem a mentee (gminą) trwające 2 godziny zegarowe (minimum 2 osoby przedstawiciele samorządu lokalnego). Tematyka spotkań będzie zależać od potrzeb danego samorządu. Działania przewidziane w ramach mentoringu EGL opracowywane w zależności od potrzeb danego samorządu biorącego udział w programie EGL.
3. Pierwsze spotkanie lokalne w gminie pomiędzy mentorem a mentee (gminą) 2 dniowe szkolenie realizowane w gminie. Podczas szkolenia uczestnicy przygotowują indywidualny plan programu mentoringu dla samorządu na podstawie zgłoszonej diagnozy potrzeb samorządu w formularzu zgłoszeniowym do programu.

4. Udział w różnych krajowych i międzynarodowych wydarzeniach realizowanych w ramach programu mentoringu EGL takie jak wizyty studyjne, laboratoria projektowe, warsztaty, szkolenia, konferencje i inne.
5. Drugie spotkanie lokalne w gminie pomiędzy mentorem a mentee (gminą) 2 dniowe szkolenie realizowane w gminie. Cel tego spotkania będzie ustalany indywidualnie - może to być warsztat z mentorem nad dalszą pracą wokół dokumentu strategicznego, ale również spotkanie może przybrać formę szkoleniową dla pracowników gminy i instytucji podległych.
6. Ewaluacja online – podsumowanie rezultatów i opracowanych rozwiązań, mocne i słabe strony samorządu w obszarze prowadzonej polityki młodzieżowej: *“gdzie jesteśmy i dokąd zmierzamy, cele na przyszłość”* (2 spotkania po 2 godziny).
7. Konferencja podsumowująca program pierwszego mentoringu EGL w Polsce. Do udziału w wydarzeniu zostaną samorządy biorące udział w programie, jak również inni goście i przedstawiciele środowisk lokalnych działający z młodzieżą w tym ambasadorzy EGL w Polsce. Celem konferencji jest podsumowanie działań zrealizowanych w ramach programu oraz przedstawienie wniosków i perspektyw rozwoju EGL w Polsce.

5. Rola w programie mentoringowym EGL.

Rola Mentee Europe Goes Local (EGL) – gmin uczestniczących w programie

Mentee to przedstawiciel samorządu lokalnego wytypowany do udziału w programie mentoringu EGL, reprezentant, pracownik urzędu gminy/miasta lub pracownik innej instytucji odpowiedzialnej za prowadzenie w gminie działań związanych z prowadzeniem polityki młodzieżowej np. opiekun Rady Młodzieżowej. Warunkiem udziału tego typu pracowników w programie jest zatrudnienie w strukturach samorządowych danej gminy/miasta.

Rola Mentora Europe Goes Local (EGL)

Mentor to doświadczona osoba (trener), która wspiera samorządy biorące udział w programie mentoringu EGL, dzieląc się swoją praktyką, wiedzą, szkoląc i trenując pracowników samorządowych biorących udział w ww. programie.

Mentor pomaga wyznaczać cele rozwoju polityk młodzieżowych, strategii oraz innych dokumentów strategicznych tworzonych na szczeblu lokalnym, po ich realizację, wspiera i pomaga przezwyciężać trudności w realizowanych działaniach.

Ich główne zadania to:

- Pomoc w identyfikacji potencjału, rozwoju umiejętności i zdobywaniu wiedzy przez samorządy biorące udział w programie mentoringu;
- Reprezentowanie i budowanie marki EGL poprzez prowadzenie treningów programu mentoringu EGL oraz uczestniczą w lokalnych i europejskich wydarzeniach EGL;
- Aktywne wsparcie rozwoju krajowej i międzynarodowej sieci EGL, integrowanie ich wokół wspólnych działań i celów uczestników sieci EGL;
- Pomoc nowym uczestnikom sieci EGL - odpowiadanie na ich pytania i przekazywanie feedbacku dotyczącego tworzenia przez samorządy polityk młodzieżowych;
- Pomoc w doborze odpowiednich form szkoleń i treningów dla samorządów biorących udział w programie mentoringu;
- Trener (mentor) będzie aktywnie wspierał rozwój samorządów z którymi prowadzi mentoring dzieląc swoją wiedzę oraz moderuje program mentoringu tak by samorządy objęte wsparciem mogły wykorzystać swój potencjał do rozwoju szeroko rozumianej polityki młodzieżowej.

Rola Ambasadora Europe Goes Local w Polsce

W międzynarodowej sieci EGL występuje funkcja Ambasadora Europejskiej Karty Lokalnej Pracy z Młodzieżą (tj. Charter Ambassadors), którym zostaje się po ukończeniu szkoleń oferowanych przez EGL. W Polsce oprócz sieci osób-Ambasadorów zamierzamy rozwijać również sieć miast ambasadorskich. Będą to gminy prowadzące aktywną politykę młodzieżową, których działania mogą służyć jako przykład dobrej praktyki dla mniejszych gmin, a ich wiedza i doświadczenie mogą przyczynić się do rozwoju sieci EGL w Polsce.

Zgłoszenia dla miast ambasadorskich będą rozpatrywane w ramach oddzielnej trybiny – na indywidualne zaproszenie FRSE. Lista miast będzie się powiększać wraz z rozwojem inicjatywy EGL w Polsce. Do tego grona zapraszamy już teraz gminy, które od lat wdrażają w życie wartości EGL oraz wzmacniają udział młodych we współdecydowaniu w sposób systemowy np. posiadają strategiczny dokument związany z rozwojem oferty dla młodych i konsekwentnie wdrażają jego postanowienia. Gminy, które przejdą cały cykl mentoringu i dalej będą rozwijać wypracowane założenia swojej polityki młodzieżowej będą mogły z czasem ubiegać się o tytuł ambasadorski.

Ambasadorzy EGL promują misję i wartości inicjatywy, wzmacniając lokalną pracę z młodzieżą poprzez europejską współpracę i dialog międzysektorowy. Wspierają władze samorządowe innych gmin i organizacje młodzieżowe we wdrażaniu narzędzi i strategii rekomendowanych przez EGL, budują sieci współpracy łączące środowiska lokalne, krajowe i europejskie oraz dzielą się dobrymi praktykami podczas spotkań i konferencji międzynarodowych. Dzięki temu rozwijają także własne kompetencje w obszarze pracy z młodzieżą i polityki młodzieżowej.